

Irodalmi föderáció az utódállamokban.

A megszállt területek sajtójában és irodalmi körében jelentékeny visszhangot váltott ki az a felhívás, amelyet a *Gömöri Jenő* szerkesztésében Bécsben és Pozsonyban megjelenő *Tűz* című szépirodalmi hetilap bocsátott ki nemrég a megszállt területek magyar, szerb, cseh-szlovák és román íróihoz. A felhívás kulturális, vagy kulturföderáció megalkotásának eszméjét vetette fel, amely „az írók összességének erkölcsi és anyagi javát szolgálja s amelynek a magyar kultúra ebrentartása mellett egyik főfeladata az is lenne, hogy a magyar kultúra értékeinek az utódállamok kultúrájába szivárgását segítse”.

A felhívás eredményéről legutóbbi számában beszámol a *Tűz* s közli azokat a leveleket, amelyekben a megszállt területek magyar és idegen írói a kulturföderáció gondolatához hozzászólnak.

Ezek a levelek különösen érdekes adatokat szolgáltatnak nekünk az elszakított Magyarország irodalmi életéből. Elsősorban azt kell, sajnos, megállapítanunk, hogy az elszakított országrészek magyar olvasókörösége meglehetősen indolenciával viseltetik a magyar irodalom iránt, legalább is nem érdeklődik annyira iránta, mint azt a helyzet megkövetelné. E tekintetben általános a panasz és általános a főlzudulás a kiadók ellen is, akik, mint mindig, most is krajcároskodnak. Elkeseredett sorokat olvasunk ezekben a levelekben amiatt, hogy gombamódra szaporodnak a dilettánsok, tehetségtelenek, kóklerék és mindig akad sajtóorgánum, amely portálja őket. Ilyen a *Május*, a Szegedről emigrált *Sipos Iván* szerkesztésében Kolozsváron s ugyancsak ott a *Pásztortűz*, amely szintén nem válogatja meg eléggé írógárdáját.

A legszembetűnőbb irodalmi cég még leginkább az S. H. S. általánosan észlelhető. Felűnő ez annál is inkább, mert a közletudat ellenkező meggyőződést táplál a jugoszlávokkal szemben. Pedig a gyanúsítás alaptalan. A szerb írók jelentékeny csoportja megértően szolidáris a magyar kultúra jugoszláviai zászlóvivőivel, ami kitűnik *Bosko Tokin*, az ismert szerb író leveléből, amelyben a „Tűz” felhívására válaszul *Bosko Tokin* a legteljesebb mértékben felkarolja a kulturföderáció tervét, amely pedig kétségtelenül és elsősorban is magyar ügy. Igen szimpátiikusak például a szerb író alábbi sorai:

— Itt már megkezdődött a fiatal írók és művészek (expresszionisták, aktivisták, dinamisták) között az együttműködés. Kultúracsere hasznos, fontos, szükséges és a föderáció eszméje csak jó eredményt hozhat. Minden eddigi törekvésem Párisban, Rómában, idehaza az volt, hogy az embereket, kultúrákat közelebb hozzam egymáshoz. Azt hiszem, hogy többi íróbarátaim, akik magyarul beszélnek: *Monojlovic, Crnjansky, Dobrovic támogatni fogják a Tűz akcióját*. Speciálisan és terv szerint szükséges volna szerb, horvát és magyar írók kölcsönös fordítása is.

A magyar kultúra értékelését szerb részről mi sem bizonyítja jobban, hogy Ujvidéken az *Ucca* címen megjelenő aktivista hetilapnak a következő jónévű szerb munkatársai vannak: *Manojlovic, Bosko Tokin, Vinaver, Crnjansky, Sumanovic* festő és a fiatal szerb írók közül *Dedinac, Drainac* és *Petrov*, akik a virágzó magyar lapot támogatják. Jellemző, hogy az öregebb és konzervatívabb írók távol állanak egymástól.

Az irodalmi föderáció terve tehát szerb részről könnyen kivihető, de a magyar kultúra határejének Romániában és Csehszlovákiában is meg van az eredménye. Román részről *Emil Isac* (aki Ady Endrével állandó levelezésben állott) és *George A. Petre*, szlovák részről pedig *Juraj Slávik* emelik fel szavukat a magyar írók befogadása érdekében. A föderációs gondolat tehát valószínűleg mihamarabb testet ölt s talán sikerül annyira, hogy életlehetőséget biztosít az elszakított országrészek magyar íróinak.

A *Tűz* az erdélyi írók megszervezésére nemrég Kolozsvárra települt *Ignost*, a szlovákiai írókéra *Mécs László*t, a jugoszláviai írók megszervezésére pedig dr. *Dette* János volt szegedi főispánt, a *Bácsmezei Napló* főszerkesztőjét szólította fel.

Hírek

— Főhercegek Budapesten. Szerda éjszaka érdekes vendégek érkeztek a fővárosba. *Albert Károly* Habsburg főherceg és felesége: *Aliz* Habsburg főhercegnő. A főhercegi pár családi ügyeik elintézésére jöttek a fővárosba. A főhercegi pár családi látogatást még nem tett Budapesten, teljes inkognitóban járják be a főváros érdekesebb helyeit, mert eddig még nem voltak a magyar fővárosban.

— Doktoravatás a tudományegyetemen. Kedves ünnepés színhely volt pénteken a Ferenc József-Tudományegyetem aulája, hol az egyetem tanácsa hat egyetemi polgárt avatott doktorrá. Államtudományi doktorok lettek: *Baranyai Lőrinc, Szabó Ferenc, sepsi Vajay Endre* és *Búzás Béla* csendőrszázados. Az orvostudományok doktora lett *Gál Sándor* és a jogtudományok doktorává avatták dr. *Weber Árpád* rendőrkapitányt. Az ünnepelés dr. *Weber* rendőrkapitányt szökött, akinek tiszteletére az avatáson megjelent dr. *Boltka* Sándor főtanácsos a rendőrkapitányság fogalmazói karával, akik az avatás után gratulációkkal halmozták el *Weber* rendőrkapitányt.

— Novemberben Budapestre érkezik *Romanelli* ezredes. November 2-án Budapestre érkezik *Romanelli* olasz ezredes, aki a kommunai altábornagy sok szolgálatait tett a magyar nemzetnek. *Romanelli* iránti hálóját a magyar társadalom azzal igyekszik leróni, hogy emlékére Budapesten ünnepséget rendez, amelynek keretében diszkardot nyújtanak át neki és leleplezik a mellszobrát. A kupolacsarnokban *Csernoch János* bíboros hercegprímás fog ünnepi beszédet mondani. Másnap díszelőadás lesz az Operaházban. Erre az előadásra Budapestre érkezik *Mascagni*, aki egyik művét fogja dirigálni a díszelőadáson. A következő napon az olasz követségen fogadóestély zárja be az ünnepséget. *Romanelli* tiszteletére alapítványt is létesítenek, amelyet gyűjtés útján a magyar társadalom támogatásával teremtenek meg.

— Kormányzói kegyelem két halálraítélt tisztnak. *Bodó János* százados és *Uszky Dezso* hadnagyot a legfőbb katonai törvényszék halálra ítélte, mert egy közlegényüket, *Ujvári* Andrászt megölték bolszista magatartása miatt az ellenforradalom első napjaiban. Kormányzói kegyellemmel *Bodó Ferenc* büntetését 8 évi, *Uszky* büntetését 10 évi fegyházra változtatták és az 1921 novemberi amnesztia-rendelet alapján mindkettőt szabadonbocsátották.

Seller Mihály és Fla cég készít női és férfi bőrkabátokat minden kivételben. Kállay A.-u. 1. 110

— A duna-tiszaközi ármentesítés. A kormány eddig negyven millió koronát bocsátott a földművelésügyi minisztérium rendelkezésére, hogy a duna-tiszaközi ármentesítő munkálatokat megkezdjék. Miután ez az összeg nem bizonyult elegendőnek a munkálatok befejezéséhez, a kormány most újabb harminc millió koronát engedélyezett az ármentesítés céljára.

Javításokat gyorsan és pontosan készít *Rosner József*, Tisza Lajos-körút 39. Telefon 468. 103

— Három sósperec, mondjad, hogy szeretsz. — így szól az ismert *Dankó-nóta*, de mi ez a három sósperec a perecek, óriáskiflik, fehér cipők, kalácsok, sőt torták és cukrászsütemények óriási garmadához képest, melyet a szegedi sütőiparosok készítenek remekbe az *ujsgírők november 4-iki Görbe Éjszakáján* rendezendő nagy tombola számára. És hogy a kalácshoz hus is legyen, arról gondoskodik a hatósági mézszárszék, mely temérdek füstölthúsárut, kolbászféléket, zsirt stb. adományozott. Lehetetlen még csak nagyjában is felsorolni az eddig beérkezett ajándéktárgyakat, melyek úgy mennyiségben, mint értékben már eddig is messze túlhaladják a tavalyi tombola nyere-ménytárgyait.

Révész táncintézetében az egyetemisták tánckurzusa (exkluzív) szombaton este 8 órakor megkezdődik. 217

— A Somogyi-telep házhelyének átadása f. évi október hó 31-én veszi kezdetét. Első napon 64-től 200-ig, november 2-án 200-tól 400-ig, november 3-án 400-tól végig. De csak azon bérlők kapják meg földjüket, akik már a szerződést megkötötték és aláírták a tisztí főügyési hivatalban, vagy a fent említett napig aláírják és megkötik.

Ékszeripar! Takaréktár-u., dr. Gróf-palota.

— Az egyetem tanácsa a Somogyi-könyvtár megnyitását kéri. Már harmadizben kell megemlékeznünk a Somogyi-könyvtár bezárásáról, mert a város tanácsa nyakasan dacol minden támadás és szemrehányással. A városi hatóság csökkönyösségét most már az egyetem tanácsa is megsejtette, mert, mint értesülünk, átiratot intéz a város tanácsához, melyben kéri, hogy a könyvtár fűtéséről és megnyitásáról gondoskodják. Fgyetemi könyvtár ugyanis nem áll az egyetemi hallgatóság rendelkezésére, úgy, hogy e tekintetben teljesen a Somogyi-könyvtárra vannak utalva. Reméljük, hogy az egyetemi tanács átiratát respektálni fogja a város hatósága és véget vet ennek a kellemetlen kulturbotránynak.

„Ékszeripar” vásárol, alakít, javít arany, ezüst ékszereket. 22

— KÜLFÖLD. *Jeanne d'Arc* tiszteletére a raeni érsek november 12-én zárandoklást rendez, amelyen hálát adnak az orléansi szűznek, aki a győzelmet biztosította Franciaországnak. — Angorban leszerelnek. A *Chicago Tribune* jelenti, hogy az angolai nemzetgyűlés eirendelte az 1901-től 1904-ig terjedő korosztályok leszerelését. — Szchittai csapatok bevonultak *Wladivosztkba*. Reuternek jelentik *Wladivosztkból*, hogy a szchittai kormánycsapatok tegnapelőtt teljes rendben bevonultak a városba. — Légiforgalom Anglia és Hollandia között. A Manchester—London és Amsterdam közötti légiforgalmat megnyitották. A forgalmat olyan gépekkel bonyolítják le, amelyek 10 utas befogadására alkalmasak. — Antánt-értekezlet *Lausanneban*. Anglia, Franciaország és Olaszország meghívta a japán, román, jugoszláv, konstantinápolyi, angolai és a görög kormányt a közel keleti értekezletre, amit valószínűleg *Lausanneban* fognak megtartani. Bulgáriát és Oroszországot azokra a megbeszélésekre hívták meg, amelyen a Dardanellák jövőjéről döntenek, az Uniónak is küldték meghívót. — *Uszkübben* ma ünnepélyt tartottak a város felszabadulásának tízéves évfordulója alkalmából. Az ünnepélyen jelen volt a királyi pár, *Pasics* miniszterelnök, valamint a kormány tagjai. — *Külföldiek nem hagyhatják el Szmírnát*. Konstantinápolyból táviratozzák, hogy az angolai kormány rendeltet adott ki, amely megtiltja a külföldieknek, hogy a kormányhatóságok engedélye nélkül Szmírnát elhagyhassák. — *Átettük a visszacsatolt nyugatmagyarországi területeket*. A magyar hatóságok a közeli napokban vették át az újabban Magyarországhoz visszacsatolt területeket. A visszacsatolt területeken és pusztákon *Kopcsánól* egészen *Somorjáig* személyesen jelent meg a magyar bizottság. A magyar kormány kiküldöttét nagy örömmel fogadták. Ugyancsak ma kellett átadni azt a keskeny, mintegy 300 lépés szélességű és 80 katasztrális hold területet magabafoglaló földsváot is, amelyet az eddigi magyar területtől a kopcsányi új major mellett a csehek vettek birtokukba. — *A csehek izgatnak a lengyelek ellen*. A lapok egyhangzó jelentése szerint Keletgaliciában a cseh propaganda-ügynökök nagy izgatást folytatnak a lengyelek ellen. Különösen sz ukrán lakosságot igyekeznek behálózni, akik között olyan híreket terjesztenek, hogy az orosz szovjet-köztársaság úgy is meg fogja semmisíteni Lengyelországot. A lengyel hatóságok a legnagyobb erővel és szigorúsággal léptek fel a cseh agent provocateurök aknamunkája ellen. A lengyelek a csehek által megszervezett összeesküvés több tagját letartóztatták. Elfogtak sok pravoszláv papot is, akik ellen súlyos gyanuok merültek fel, hogy felkelést szerveztek Lengyelország ellen. — *Nincs mozgósítás Galiciában*. A keletgalicai felkelésről szóló hírek tulzoltak és részben kitaláláson alapulnak. Eddig senki sem tud arról, hogy a városok lángban állanak és egész hadseregek vannak mozgósítva. Az a tény, hogy három lovasszeredet küldtek a határ mentén állomásozó csapatok megerősítésére. Tény továbbá az is, hogy három, negyvenötven főből álló banda Szovjetoroszországból jövet, álltpte a határt és atrocitásokat követett el. Politikai vilkoság egy történt. Meggyilkolták *Twerdoch* litván tanárt. — *Maday Andor*, a nauchateli egyetem magyar származású tanára, aki ott a szociálpolitikát adja elő, a magyar delegáció tiszteletére ebédet adott, amelyen lelkes felköszöntők hangzóttak el Magyarországnak a munkaügyi szervezetbe való belépéséről és aktív szerepléséről. — *Az orosz és ukrán szovjet-kormányok egyesültek*. Szovjetoroszország és Szovjet-Ukrajna kormányai határozották, hogy egészen szorosan egyesülnek. Az ukrán végrehajtó bizottság máris felfüggesztette az ukránok külföldi népbiztonság önállóságát és határozatot hozott a két köztársaság egységes katonai szervezete és közös pénzügyi politikája tekintetében. Ukrajna csupán a belpolitikában, a közegészségügyben és a közköztartásügyben tartja meg autonómiáját.

Óráját javíttassa Babosnál. Oroszlán-u 6. 2

— Megint a „Népszava”... A *Népszava* mai számát az ügyészség rendeletére a rendőrség elkobozta. A *Népszava* ugyanis a hírvórat fejcikkében *Ellenünk* címen a tegnapi *Barabás-féle* törvényszéki tárgyalással foglalkozott. Az ügyészség, illetve a vizsgálóbíró a cikk tartalma miatt az elkobzást elrendelte.

Hölgyeim! Izléses leányka- és fiuruhát és kabátot készít *Kovácsné* gyermekruha-divatterme, Vár-u. 4. 41